

جناب منزل الفرقان مخاطبہ ، امتلری حقہ ذات الوہیتک
معاملہ سنی تذکر ایدرک اللہ اصابت ایدن بلا ونعمتدن ، سعادت و
شقاوتدن عبرت الماری وانلردن صکرہ کندیلرینہ حلول ایتمش ودها
حلولی منتظر بولتمش اولان خصوصاتہ تفکر ایتلمیچون امتلرینک
تاریخ ماضی سنی کوزلری اوکنہ کتورملرینی امرایدیور . امتلرک افراد
وجماعاتی ارہ سندہ کی روابط اجتماعیه ، بالافرق برآمک اعضاسی ارہ سندہ
کی روابط حیثیہ کی در . ایاق قایارده برہلہ نور ویا براز انجینور ،

حالبو که انک المی ، ایاغنک وسائر اعضاسنک مساوی بولندیفی بر حیات ایله زنده بر شخص اولمق اعتباریله شخصک هیئت مجموعه سنه شامل اولور ، بونکچوندرکه اوشخص ایاغنک المی ازاله یه هیئت مجموعه سیله سعی ایدر و بتون اعضاء و قواسندن استعانه ایدرک ارتق قائم انک چاره سنه باقار . شرح اولئان سر و حکمته منبی شویله بیوریلور : [بونی ده در خاطر ایدک که آد فرعون سزه اشنع عقوبت ایله جور و جفا ایلر ، ارغللریکزی ذبح ایدوب نسا کزی] ایلروده مبلغ نسوانه بالغ اوله حق بناتکزی [حیاته بر اقورلرایکن سزی انلردن قورتار-دق . ربکز طرفندن بونده سزه بیوک بر بلا [بلیه و عقوبت] واریدی .

جناب حق امک افراد و جماعتی اره سنده کی روابط اجتماعیته ک بلافرق بر شخصک اعضاسی اره سنده کی روابط حیاتیته کی اولدیغی بزه حکایه ایلدیکی اخبار ام ایله تعلیم ایتدی و بر شعب و جنبه مختص بولمیان امتزه بو قرآن کریمی احسان ایله انعام ایلدی . قرآن کریم ایله امت ایچون نعم لاتیحصی حصوله کلدیکی کتاب و سنندن معلوم اولور . بونعم الهیه دن بری انلر قبل الاسلام بری برینک دشمنلری ایکن جناب حق انلرک قبلری اره سنی جمع و تألیف ایلدیکندن بو لطف و انعام الهی ایله بری برلریله قرنداش اولدیلر . دیکری انلر مستضعف ایکن جناب حق کندیلمینه روی زمینده قدرت و مکنت ویره رک قوتلی امترک ارض و دیارینی انلر میراث ایتدی و کندیلمینه او قوتلی امتر اوزرینه شوکت و سلطنت احسان ایلدی . دیکری ده غلو و افراط ایدنلر ایله تقصیر و تقریط ایدنلر اوزرینه شاهد اولملریچون جناب حق کندیلمینی تقریط و افراط ایتمز بر امت و سبط قلدی . فقط صکره لری انعامات الهیه کفران ایلدیکندن جناب حق امته امت نام و عنوانه اوله رق رنگا رنگ بلا و نقمتلر انزال ایلدی . و قتیله تانارک امتی تنکیل و خا ایله یکسان ایتمی امتک امت اسلامیه اولمسی حیثیتی ایله ایدی . محاربات صلیبیه زمانلرنده غریبون بوامته هجوم ایله قتل و یغما ایچون منازل و مساکن اره لرنده کز نملری بوامت امت اسلامیه اولدیغیچون ایدی . خلافتن و فسادات دیار اسلامیه ده دوام ایدوب طور یور ، بوفتن و فسادات ، بوشورش و اغتشاشلر دیار اسلامی اطراف و اکنافدن دمام اکسلدیور ، امت اسلامیه نام و عنوانه اوله رق اوزر مزه هر جانبدن نقمت و نکبتلریاغیور . اوزرندن بونجه قرون و اعصار کچمشیکن احوالا نه ماضیدن عبرت الیور ، نه حال حاضر ایله متنبه اولیور . ماضیه جاهل و حال حاضرده متحیر اوله رق نه گرفتار اولدیغی مشکلاتک سببی ، نه ده کندیسنی بومشکلات ایچندن چیقاره حق شیئی بیلیور .

غریب دگلی در ؟ که ایچمزده علم ایله اشتغال ایدنلرک قسم اعظمی تاریخ امته انک جاهلر مز اوله رق امتک نه ماضیدن و نه حال حاضرندن هیچ برشیته واقف دکدرلر . بونلر امتک بیوک بر بلا ایچنده اولدیغی اعتراف ایدرلر سده بونک اسبابی بیله جک یرده قضا و قدر ایله اعتذار ایلیرک اوبلادن نجاتی ویا انده بقای قدر و قضایه حواله ایدرلر .

بو امتک دیار و اقالمی هر نه قدر مختلف و اجناسی دخی متعدد ایسه ده ینه امت واحده در ، انک تاریخ ماضیسی بیلنمده کجه حقیقتی بیلیمک ممکن دکدر ؛ شو حالده ساقیه و جدوللر اصل اولان منبع اوله قدر تتبع و تحری ایدملی در .

سلفمز رحمهم الله حضراتی کندیلمندن اول کچنلرک امور دین و دنیا یه دأر احوالی کمال اعتنا و دقت ایله ضبط ایدیلور و حتی ابیات شعر دن بر بیتی و یا خود عاشق ایله معشوقه سی اره سنده جریان ایتمی بر نکته یی بیله اسانید متصله ایله روایت ایلور ایدیلر . بو مبالغه شایان انتقاد دکدر ، چونکه بر امتک امت اولمسی انحق دینی ولسانی و اخلاق و عاداتی ایله در ، امتی تقویم ایدن بونلر در . بر امتک تاریخی حفظ و ضبط اوله رق بو مقوماتی خلف سلفدن حفظ و ضبط ایتمیجه او امت حوالت زمانک تأثیری و شئون اجتماعک تحولات و انقلاباتی ایله تغیره معروض اولور و تاریخه جهلرندن ناشی صکره کیلر نه اولکیلرک احوالنه ، نه ده شو تغیرک کیفیت حدوثه کسب اطلاع ایدرلر . بو سبب ایله مؤثرات عالم امت جاهلییه تأثیری اجرا ایدر . و نهایت انک بناسنی هدم ایله زیر وزیر ایلدیکی کی افرادی اره سنده کی رابطه عمومیه یی ده قطع ایدر ، شو حالده افراد امتک سعی و عمللری انحق منفعت شخصیله یی ایچون اولوب منفعت شخصییه ایسه مجموع امت ایچنده آنحق منفعت عمومیه ایله محافظه اوله بیله جکندن منفعت عمومیه اهل اولننجه ارتق او امت زمرة هالکینه داخل اولور .

امتک تاریخه اعتناسی او قدر زیاده ایدی که هیچ بر امت بو خصوصده انی سبق ایتماشیدی . انلر یالکز و قایمی ضبط ایله و او وقایعه دأر روایاتی تالی ایله اکتفا ایتوب بو خصوصانده تفنن ایدرک تاریخ بلاد و اقوام حقنده آثار تصنیف ایلدکلری کی تاریخ اشخاص حقنده اثرلر تحریر ایتدیلر و صکره تاریخ اشخاصی تنويع ایدوب هر بر طبقه ایچون بر تاریخ یازدیلر . ایشته کتبخانه لر مزده طبقات مفسرین ، طبقات محدثین ، طبقات نحویین ، طبقات اطباء ، طبقات شعراء کی نیجه طبقات کوریورز .

دها صکره انلردن بعضیلری تاریخدن قواعد عمران و اصول اجتماعی استنباطه یول بولدیلر . علامه ذی فون ابن خلدون بو خصوصده تاریخنک او مشهور مقدمه سنی تألیف ایتدی . [احکام سلطانیه نامیه اصول اداره یه دأر آثار تحریرینه ده باشلاندى] . اکر سلسله علم اوزماندن بزه طوغری منقطع اولمایه ایدی سلفمزک باشلامش اولدقلری شبلری بز اتمام ایده جک ایدک ، لیکن نه فائده که او باشلادقلری شیلرک اتمام واستثمار ایچون اغیار بزی سبق ایتدی . بوکون اعزاز اولئان امترلی حائر بولندقلری سعة عمرانه و عزت سلطنته ارشاد ایدن ک بیوک شی تاریخدر . مسلملری تاریخه اعتنا یه و تاریخدن جناب حقک امتر حقنده جاری سنن الهیه سنی معرفته ایلک اول ارشاد ایدن قرآن ایدی . سنت سیده ایله سیرت سلفک وجوب حفظنه اعتقاد دخی بوکا ایکنچی درجه ده ارشاد

ایدیور ایدی . وقتا که دین کتاب وسنتک غیریډن اخذ ایدلای تاریخ مهمل ومعطال برقلدی ، بلکهده علم دین ایله اشتغال ایدلردن قسم اعظمی نزدنده مبعوض اولدی . ایچلرنده اکر تاریخه التفات ایدلر وارسه انلرک بو التفاتلری دیگر اقوالک عادتیه اتباعدن نشأت ایتش برحادر .

آل فرعونک قدماه یهوده جور وادی ایتدکلرینه وجذاب حق انلره لطف وانعام ایدوب کندیلرینی بورنج ومختندن تخلص ایلدیکنه دائر خصوصات سالفدن طولای زمان زول قرآنده بولنان اخلاف یهوده آیت کریمهده خطاب ایدلش اولدیغدن بو مناسبیت بزی صدد خارجنه چیقاردی . شمیدی بو قدر تنبیه ایله اکتفا ایدوب تفسیر آیتک اتمامه عودت ایلیم .

بنی اسرائیلدن مصره ایلمک داخل اولان یوسف علیه السلامدر . مشارالیهک مصرده نسلی پک چرق نشو ونما بولدی ، حتی دینلیدی که بنی اسرائیل مصردن چیقدقلری کون التیوز بیک نفوس ایدیلر . بو نشو ونما در تیوز سنه ظرفنده حصوله کلش ایدی . آل فرعونندن اولان مصریون غربانک مصرده توطن ایتلرینی ایستهمزلر ایدی . فرعون شعب اسرائیلک مصرده نشو ونمالرینی کورنجه عاقبت حالدن قورقدی ، زیرا بونلر تکثر ایدنجه ارض مصره یاییلوب مصریلری تضییق ایده جکلرینی بیلیور ایدی . بونلری تذلیل وتحقیر ایله نسل وذریتلرینی تقلیل ایدرک نهایت اقراضلرینه بادی اولمق اوزره فرعون انلره حقارت ایله معاملهیه وهیکلارک بناسی ایچون کریج یایمق کبی اعمال شاقه ایله کندیلرینی مکلف ایتکه باشلادیسهده انلرا بو مذلت ایله برابر کوندن کونه تناسلری مزداد اولدی . بنی اسرائیلک نسللری یوماً فیوماً مزداد اولدیغنی وبونکه برابر کندیلرینی افضل مخلوقات علیه تفاخر وتعظم ایتلرینه مبنی مصریون ایله مباشرت واختلاط ایتوب عادات موروثه لرینی محافظه ایلدکلرینی مشاهدده ایدن امراء مصریه بونلرک کثرت ایله قوت بولهرق یوماً من الایام کندیلرینه غلبه ایله مملکتلرینه بتون بتون ویا قسماً استیلا ایده جکلرینی ملاحظه ایدرک دوجاریم وهراس اولدیلر .

بنی اسرائیلک مذلت ایله برابر نسل وذریتلرینک مزداد اولسی مذلت انجق اوزون بر زمانده تأثیر ایلدیکی ایچون ایدی ، بوده افه اللهه مطلق الاراده اولیان ذلیل ، تمید حیات ایدن غذانک تناولندن ضعیف دوشوبده یوش یواش صولهرق نهایت انحلال ووفات ایدن شخص منزله سنده بولمندن ناشی در . حیات امی حفظ ایدن قوه معنیه ارواح و اراداتک قوتی در ، چونکه جسم روح ایله محمولدر . نفی اولان فعل انجق اراده ایله حاصل اولور . شو حالده نفوسک اراده سی اوزرینه تسلط واقع اولهرق نفوس نه زمان تذلیل وتحقیر ایدیلورسه جسم اکا تابع اولدیغدن انک ضعیفه بوده ضعیف دوشر . ضعیف ایسه ضعیف نتاج حصوله کتورر ، نتاجک نسلیده ضعیفک نسلندن دهها ضعیف اولور ، بوده تسلسل ایدر ، نهایت ضعف نسلک لوازمندن اولهرق موت ونسل

ضعیفک اولاد صغارینه سن رنده بالغ اولمدهن مسارعت ایدر . وبوسبب ایله نسل منقرض اولور ، نته کیم امریقا هندیلری ایله شمالی اوسترالیا سککنه سی ایچون بویه اولمش ایدی .

لکن مصریلر تذلیل وتحقیرک بنی اسرائیلجه تأثیرینی بطی کوردکلرندن انلرک اقراضلرینی تعجیل ایچون ارکک چوجقلرینی قتل وقیز چوجقلرینی حیاتده ابقا ایتک صورتیه مراجعت ایدرک بو صورتیه عمل وحسرت ایتکه قرار ویرملریه فرعون قابله لره بنی اسرائیلک دنیایه کلن بتون ارکک چوجقلرینی اولدیرملرینی امر ایتدی ، چونکه جناب حقک مخلوقاتنده جاری عادت الهیه سندن اولدیغنی اوزره شعوب وقبائلک قوامی واجناسک حفظی انجق ذکور ایله اولور . مفسرمن [جلال] دیگرلرینه تبعاً : بنی اسرائیله اولان اذی وجفانک وقیز چوجقلری قتل اولموبده یالکیز ارکک چوجقلری قتل اولمسنک سبی ، بعض کهنه نک فرعونه [یاقینده بنی اسرائیلدن بر ارکک چوجنی دنیایه کلوب سنک ملک وسلطنتکی الکیدن اله جقدر . وسن انک الیه تلف اوله جقسین] دیه خبر ویرمش اولمیلریدر دیمشسده بو قولک سند صحیحی اولمیدی کی تاریخجهده معلوم دکدر . بزم سنویه دکلمز ، بنی اسرائیلک بیلدکلری ومقدس وغیر مقدس کتابلرنده بری برلرندن خلفاً عن سلف نقل وروایت ایتدکلری شلردر وحد ذاتنده معقول اولارده بودر — ع .

برکت زاده

اسماعیل حق

کچن تفسیر شریفده تصحیح اوجنچی صحیفه دن برنجی ستونک یکریمی التنبی سطری [مذهبی ایله حکم اولتور . اکر خلقک تأویله متدائر مذهبی ..] دیه دیزیا جک ایکن تکرر ایدن برنجی کلدن ایکنجیسنک مابعدینه اتلانمشدر .

مدنیت اسلامیه دن بر صحیفه

یاخود

نسر نراوه

بو یوریورلردی ، که

« حسن الخلق نصف الدین »

[کوزل خوی ، دینک یاریسیدر]

بو یوریورلردی ، که

« رأس العقل بعد الايمان بالله الحياء وحسن الخلق » [عقلک باشی

ینی : عقل سلیم — الله ایمانن صوکر خصلت علویه حیا وکوزل خویدر]

قانون اخلاق اسلامیتدن نمونه اولهرق بالاده ابراد اولونان اوج جمله جلیله ایمان نظر اولونسون ، سلامت وجدان وادراک ایله اوقونسون !

اخلاق الهیه ایله تخلق نه دیمکدر ؟ بوتون شمول معناسیله انسان